

*7-MAVZU: KASB-HUNAR KOLLEJLARI O‘QUV XONALARI,
LABORATORIYALARI HAMDA O‘QUV USTAXONALARIGA
QO‘YILADIGAN TALABLAR VA ULARNI JIHOZLASH.*

Reja:

- 1.** Kasb-hunar kollejlari o‘quv xonalari, laboratoriyalari hamda o‘quv ustaxonalarini tashkil qilish bo‘yicha umumiy talablar.
- 2.** kasb-hunar ta’limi o‘quv ustaxonalaridagi ta’lim va tarbiyaning vazifalari hamda ularning jihozlanishiga qo‘yiladigan talablar.
- 3.** Kasb-hunar ta’limi o‘quv ustaxonalarida mashg‘ulotlarni tashkil etish va ularni o‘tkazishga qo‘yiladigan talablar va ularni jihozlash.

Kasb-hunar kollejlarning ishlab chiqarish ustaxonalari to'g'risidagi Nizomga asosan: *Umumiy qoidalar*

1. Kasb-hunar kollejlarda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlangan «Kasb-hunar kollejlari haqida»gi Nizom asosida o'quv ishlab chiqarish ustaxonalari tashkil etiladi.

2. O'quv ishlab chiqarish ustaxonalari kasb-hunar ta'limi o'quv muassasasining tarkibiy qismi bo'lib, o'quvchilarni rejali ravishda malakali ishchilar tayyorlaydigan

3. O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarida o'quvchilar o'quv dasturi asosida mahsulot ishlab chiqarish, ishlab chiqarish korxonalarining buyurtmalarini bajarish aholiga maishiy xizmat ko'rsatish ishlarida o'z kasb mahoratlarini va amaliy ko'nikmalarini orttirib boradilar.

4. O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarida o'quv jarayonini mukammal tashkil etish maqsadida, ular qoshida asboblarni saqlash xonasi, homashyolar uchun omborxonasi, ta'mirlash va tayyorlov bo'limlari, tayyor mahsulotlar uchun omborxonasi va boshqa yordamchi xo'jaliklar tashkil etiladi.

O'quv ishlab chiqarish ustaxonalari quyidagicha bo'lishi mumkin:

yog'och materiallariga ishlov berish uchastkalari;

egallagan ishlov berish uchastkalari;

korxonada qoshidagi o'quv uchastkalari;

tikuv sexlari (atele);

qishloq xo'jalik mashinalarini yig'ish uchastkalari;

o'quv dala poligoni.

O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarining faoliyati

1. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalaridagi amaliy mashg‘ulot (ishlab chiqarish ta’limi) O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi Markazi tomonidan tasdiqlangan o‘quv reja va dasturlar asosida olib boriladi.
2. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarida ishlab chiqarish mashg‘ulotlari va ishlab chiqarish faoliyati O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi Markazi tomonidan tasdiqlangan kasb-hunar kollejlarda o‘quv ishlab chiqarishni rejalashtirish, O‘quv ishlab chiqarish vaqtini baholash haqidagi nizom asosida tuziladi.
3. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarida ishlab chiqarilgan mahsulotlar amaldagi qoidaga asoslanib hamda shartnomalar va buyurtmachilarning takliflariga binoan jo‘natiladi (tarqatiladi).

4. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarini saqlash uchun sarf-harajat rejalari, O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi boshqarmasi tomonidan tasdiqlanadi.

5. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarida ishlab chiqarilgan hamma mahsulotlar, moddiy texnika vositalari, moliya-xo‘jalik ishlari, byudjet tashkilotlari hisobxonalarida hisobga olish haqidagi ko‘rsatmalarga asosan olib boriladi.

6. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarining faoliyatlarini kasb-hunar kolleji direktorlari, o‘quv ishlab chiqarish ishlari bo‘yicha direktor o‘rinbosari va yuqori tashkilotlar nazorat qiladilar.

O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarining jihozlari

- 1.** O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarining maydonlarining yuzasi dastgohlarning soni, shu yo'nalishdagi korxonalarining o'qish maqsadida ishlatiladigan texnologik loyiha meyorlariga to'g'ri kelishi kerak.
- 2.** O'quv ishlab chiqarish ustaxonalari mehnat xavfsizligi qoidalariga javob beradigan zamonaviy jihozlar, moslamalar va asboblari bilan ta'minlanishi kerak.
- 3.** O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarida o'rganilayotgan mutaxassisliklar bo'yicha har bir o'quvchi (o'quvchilar soniga qarab) va amaliyot o'qituvchisi uchun ish joyi bilan ta'minlanadi. O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarida umumiy foydalanish uchun ishlab chiqarish dasturlari talablariga ko'ra parmalash va charxlash dastgohlari, mexanizmlashgan asboblari bilan ishlash stoli o'rnatiladi.
- 4.** Amaliyot o'qituvchisining ish joyi ish stoli, ko'rgazma qurollarini saqlash uchun javonlar, namoyish qurilmalari, sinf taxtasi, texnika vositalari bilan jihozlangan o'quv-metodik qo'llanma, adabiyotlar, o'quv ko'rgazma qurollari, asbob va moslamalar bilan jihozlanadi.

5. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarida bajariladigan ishlar na‘munasi, sxemalar, jadvallar, mehnat xavfsizligi va texnik xizmat ko‘rsatish qoidalari, yo‘riqnomalari bilan jihozlangan bo‘lishi kerak. Ustaxonalarda bajariladigan ishlar mehnat xavfsizligi nizomiga asoslanib o‘tkazilishi kerak.

6. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarini zamonaviy o‘quv qurollari, jihozlar, mashinalar, asboblari va materiallar bilan ta‘minlash kasb-hunar kollejlari Nizomi va tayyorlanayotgan kasblar asosida amalga oshiriladi.

7. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalaridagi jihozlarni o‘rnatish, sanitariya-gigiena me‘yorlariga rioya qilingan, mashina va piyodalar o‘tishi uchun joy qoldirilgan, texnik estetika qoidalariga rioya qilingan, o‘quvchilarni ommaviy va yakkama-yakka o‘qitishga shart-sharoitlar yaratilgan holda amalga oshiriladi.

8. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalarining jihozlari o‘quv muassasasi hisobida bo‘ladi.

9. O‘quv ishlab chiqarish ustaxonalaridagi jihozlariga texnik qarov va ta‘mirlash o‘quv muassasasi xizmatchilari yoki shartnoma asosida biron tashkilot (korxonalar) yordamida amalga oshiriladi.

O'quv ishlab chiqarish ustaxonalarini boshqarish

1. O'quv ishlab chiqarish ustaxonalari xizmatchilari soni va tarkibi viloyat O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi boshqarmalari tomonidan belgilanadi va tasdiqlanadi.

2. O'quv ishlab chiqarish ustaxonasi boshlig'i (mudiri) lavozimiga kasb-hunar kolleji yo'nalishiga qarab oliy texnik ma'lumotli, 3 yil ish stajiga ega bo'lgan shaxs o'quv ishlab chiqarish ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlari tomonidan tavsiya qilinadi va direktor buyrug'i bilan tasdiqlanadi.

3. O'quv ishlab chiqarish ustaxonasi boshlig'i (mudiri) o'quv muassasasi ishlab chiqarish ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari va bosh amaliyot o'qituvchisining bevosita rahbarligida ishlaydi.

4. O'quv ishlab chiqarish ustaxonasi boshlig'i (mudiri) o'zining faoliyatini yuqori tashkilotlariing buyruqlari, yo'riknomalari va boshqa hujjatlari, o'quv ishlab chiqarish bo'yicha reja hamda kollej direktori buyruqlari, farmoyishlari, o'quv ishlab chiqarish ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari, bosh amaliyot o'qituvchisi ko'rsatmalari va ushbu nizom asosida amalga oshiradi.

Kasb-hunar ta'limi o'quv ustaxonalarida mashg'ulotlarni tashkil etish va ularni o'tkazishga qo'yiladigan talablar va ularni jihozlash

Kasb-hunar ta'limi o'quv ustaxonalarida mashg'ulotlarni tashkil etish hamda o'tkazish kasb ta'limini chorakka, yarim yilga mo'ljallab rejalashtirish va usta, o'qituvchining mashg'ulotga aniq tayyorgarlik ko'rishidan boshlanadi. O'qituvchi, usta kalendar mavzu rejasi va o'quv ishlab chiqarish ishlari ro'yxati asosida darsning reja va konspektini tuzadi. Darsda takrorlash uchun savollarni va fanlararo aloqalarni belgidaydi, o'quvchshgar tayyorlaydigan mehnat ob'ektining na'munasini hozirlaydi, bunda o'zi kasb-hunar usullarini takomillashtirish maqsadida mashq qilib oladi, asboblarni va moslamalarni darsga tayyorlaydi, asbob-uskunalarining ishga yaroqli ekanligini tekshiradi, texnologiya hujjatlarini hozirlaydi va mashg'ulotni o'tkazish metodikasini o'ylab ko'radi.

Mashg'ulotning metodik tomoni mazkur mashg'ulotning tashkiliy shaklini (dars, amaliy-laboratoriya ishi, ekskursiya yoki kino darsi, o'quvchilarning ishini frontal yoki guruh tarzida tashkil qilish) aniqlab olishdan iborat bo'ladi. O'qituvchi, usta mazkur o'quv materialini o'rganish vaqtida kasb ta'limining qaysi metodlaridan (og'zaki bayon qilish, suhbat, mehnat usullarini amaliy tarzda ko'rsatish, bilimlarni muammoli bayon etish va hokazolar) foydalanish maqsadga muvofiqligini aniqlab oladi, o'quvchilar ilgari o'zlashtirgan umumiy ta'lim fanlari (fizika, ximiya, matematika, chizmachilik va hokazolar) bo'yicha olgan bilimlaridan qaysilari kasb ta'limi darsida ish berishini, oldingi mavzuni qanday qilib mustahkamlash, bunda o'quvchilarning e'tiborini nimalarga jalb qilish kerakligini aniqlab oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Davlatov K., Vorobyov A., Karimov I. Mehnat va kasb ta'limi nazariyasi hamda metodikasi. – Toshkent., O'qituvchi, 1992, - 320 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlangan «Kasb-hunar kollejlari haqida»gi Nizom. Toshkent, 2005 yil

**E'TIBORINGIZ UCHUN
RAHMAT.**